

САНА ОЛОХ

Х а н ы а т
1931 оыл алтынны
15 күнүттэн тахсар

ССНП ЧУРАПЧЫТААБЫ РАЙНОМУН УОННА НАРОДНАЙ
ДЕПУТАТТАР ОРОЙУОННААБЫ СОВЕТТАРЫН ОРГАНА

№ 72 (5896)

1983 сый. Бэс ыйын 18 күнэ
СУБУОТА

Сыаната
2 харчы

Биһиги идеологической, нитэр, пропагандистской үлэбитин бүтүннүүтүн партия сайдылаах социализмы сайыннары процессыгар быһаарар улахан уонна уустук соруктарын таһымыгар тиэрдэ сорунуулаахтык өрө көтөҕүүххэ наада.

Ю. В. АНДРОПОВ.

ССКП КИИН КОМИТЕТЫН ПЛЕНУМА

1983 сый. бэс ыйын 15 күнүгэр ССКП КК Пленумугар «Партия идеологической, маассабай-политической үлэтин актуальной боппуруостара» диэн ССКП КК Политбюротун чилиэнэ, ССКП КК секретара таб. К. У. ЧЕРНЕНКО дакылаатын дьүүлэлэни түмүктэннэ.

Киин Комитет Пленумугар ССКП КК Генеральной секретара таб. Ю. В. АНДРОПОВ улахан этиини өгөрдө.

ССКП КК Пленума дьүүлэлэнилибит боппуруоска туһааннаах уураабы ылынна, ол бэчээккэ таһаарыллар.

ССКП Киин Комитета ССКП КК Генеральной секретара табаарыс Ю. В. Андропов Пленумга этиитигэр ыйылыбыт программнай балаһыанньалары уонна түмүктээһиннэри биир санаанан биһирээтэ уонна олор партиянай тэрилтэлэр үлэлэригэр бүтүннүүтүгэр төрүт буолуохтаахтар диэн ыйда.

Идеологической кадрдар, бары коммунистар коммунистической ийи үтүө тускуллаах дьыалатыгар бэйэлэрин күүстэрин, эрчимнэрин уонна талааннарын биэриэхтэрэ, большевистской пропаганда албан ааттаах үгэстэрин салгыахтара уонна айымньылаахтык байытыахтара, Коммунистической партия уонна советской норуот иннилэригэр турар исторической соруктары олоххо киллэриигэ саҥа кыайыылары ситиһиэхтэрэ диэн ССКП КК Пленума бигэ эрэли биллэрдэ.

ССКП КК Пленума тэрээһин боппуруостары көрдө.

КК Пленума ССКП КК Политбюротун чилиэнэ таб. Г. В. РОМАНОВЫ ССКП КК секретарынан талла.

КК Пленума ССКП КК Политбюротун чилиэнэгэр кандидат таб. М. С. СОЛОМЕНЦЕВЫ ССКП КК иһинээби Партиянай хонтуруол комитетын председателинэн бигэргэттэ.

КК Пленума таб. В. И. ВОРОТ-

НИКОВУ ССКП КК Политбюротун чилиэнэгэр кандидатынан талла.

КК Пленума табаарыстар С. Ф. АХРОМЕЕВЫ—ССРС Сэбилэниилээх Күүстэрин Генеральной Штабын начальнигы бастакы солбуйааччыны, В. В. БАЛЬМОНТУ — Станкостроительнай уонна инструментальной промышленности министрин, В. И. КОЧЕМАСОВЫ — ССРС ГДР-гар Чрезвычайнай уонна полномочнай посолун, В. М. ЧЕРДИНЦЕВИ — Оренбургскай уобалас «Рассвет» колхозун комбайнерын, В. М. ШАБАНОВЫ—ССРС Оборонатын министрин солбуйааччыны ССКП КК чилиэнэгэр кандидаттартан КК чилиэнэригэр киллэрдэ.

КК Пленума үлэлэригэр өгөрдүт сыһаларын иһин Н. А. Щелоквы уонна С. Ф. Медунову ССКП КК састаабыттан таһаарда.

Манан ССКП КК Пленума үлэтин бүтэрдэ.

(ССТА).

ССРС ВЕРХОВНАЙ СОВЕТЫН СЕССИЯТЫГАР

МОСКВА. (ССТА). Бэс ыйын 16 күнүгэр Кремль ССРС орус ытырыылаах Верховнай Советин охсох сессията үлэтин саралаата.

10 чаас сарсарда Союз Советын уонна Национальностар Советтарын тус-тусна мунньахтара аһыллылар. Палаталар мунньахтарыгар биир санаанан сессия күнүгэр бэйэ-бэйэс бигэргэтилиннэ.

ССРС Верховнай Советин Президиумун Председатели талар туһунан:

ССРС Верховнай Советин Президиумун састаабыгар сөрөх уларытылар тустарынан:

Аан дойдутаагы балаһыанньа уонна Советскай Союз тас политикатын туһунан:

Ула коллективтарын уонна предпринимателары, учреждениялар, тэрилтэлэри салайыыга кинилэр оруолларын үрдэтти туһунан ССРС Союзунун бырайыагы туһунан:

ССРС Верховнай Советин Президиумун Ылаахтарын бигэргэтэр туһунан:

Союз Советын уонна Национальностар Советтарын бастакы холбохтуу мунньахтара 11 чавска Кремль Улахан залыгар таһаарылар саваланна. Депутаттар уонна ма-

дьяттар табаарыстар Ю. В. Андроповы, Г. А. Алиевы, М. С. Горбачевы, В. В. Громыко, А. А. Громыко, Д. А. Кунаевы, Г. В. Романовы, Н. А. Тихоновы, Д. Ф. Устиновы, К. У. Черненко, В. В. Шербицкий, В. И. Воронин, П. Н. Демичевы, В. И. Долгих, В. В. Кузнецовы, В. Н. Пономаревы, Ш. Р. Рашидовы, М. С. Соломенцевы, О. А. Шварцбаден, М. В. Зиняевы, И. В. Капитоновы, К. В. Рукавовы, Н. И. Рыжиковы дохсон, уһун ытыс таһаарынан көрүстүлэр.

Тыл ССКП КК Политбюротун чилиэнэгэр, ССКП КК секретарыгар депутат К. У. Черненкога бөйүлүк, Советскай Союз Коммунистической партиятын Киин Комитета, ССРС Верховнай Советин Президиума уонна Союз Советын итинээ Национальностар Советтарын старейшиналарын советчара, диэтэ киин, депутаттар көрүүлэригэр ССКП Киин Комитетын Генеральной секретарын табаарыс Юрий Владимирович АНДРОПОВЫ Советскай Социалистической Республикалар Союзтарын Верховнай Советин Президиумун Председателинэн талар туһунан этиини киллэрдэ.

Депутаттар табаарыс Ю. В. Андроповы ССРС Верховнай Советин Президиумун Председателинэн талар туһунан уураагы биир санаанан ылынылар. Ити быһаарылыа депутаттар уонна сессията кэлбит маддыттар дохсон, уһун ытыс таһаарынан көрүстүлэр.

Ити кэнниттэн ССКП Киин Комитетын Генеральной секретара, ССРС Верховнай Советин Президиумун Председателя табаарыс Юрий Владимирович Андропов тыл эттэ. Мустубут дьон табаарыс Ю. В. Андроповы сүһүктэригэр туран ытыс таһаарынан эбэрдэлэтилар.

Уһун ытыс таһаары ордуугар мунньахха председателлэрччи Союз Советын председатели А. П. Нитиков депутаттар барыларын ааттарыттан табаарыс Ю. В. Андроповы киин ССРС Верховнай Советин Президиумун Председателинэн таһаарылыынан истинник эбэрдэлэти уонна үтүө өрүттээх партиянай итинээ государственнай үлэтигэр саҥа бөдөн ситиһиһилэри баарда.

Сессия ССРС Верховнай Советин Президиумун чилиэнэригэр депутаттар Н. Н. Слюнькову, В. М. Мишини талла; босхолоһулар: ССРС Вер-

ховнай Советин Президиумун Председателинэн солбуйааччы эбэрдэлэтигэр — депутат И. Г. Кабин, ССРС Верховнай Советин Президиумун чилиэнэ эбэрдэлэтигэр — депутат Б. Н. Пастухов.

«Аан дойдутаагы балаһыанньа уонна Советскай Союз тас политикатын туһунан» дэҥэлээти ССРС Министрларын Советын Председателинэн бастакы солбуйааччы, ССРС Тас дьыалаларын министрэ депутат А. А. Громыко өгөрдө.

Эйэ иһин утумнаахтык, сыматтаа суох охсуһарга ыйыла, диэтэ дэҥэлээтигэр, Эйэ туһунан ленинскэй декрет комитетин советскай тас политика дууһатынан буолар. Советскай тас политика дьолунаах туһаайыылар ССРС Конституциятагар ыйылл көмүс булааһынан суруллубуттара. Ити — Советскай Союз государственнай интэриэстэригэр көмүскөһүн, аан дойдутаагы социализм позицияларын бөйүгөтүү. Ити — норуоттар национальнай босхолоһу уонна социальнай прогрессе иһин охсуһууларын өйөөһүн. Ити — агрессивнай сэримлэри туюратын, сэмбэлэнини бары бүтүүн уонна толору эйиэ, араас общественнай

тутуллаах государство-биллээхтэригэр бигэргэтиригэр утумнаахтык олоххо киллэрини.

Араатар аан дойдутаагы биллэһи быһыы-майы сүүрүн хабалтылаарын ССКП КК уонна Советскай правительство кайдах сыаналыыларын, биллэһи сүһүөх көмүс быһаарылыы эрэйэр ордуу-актуальнай тас политическай проблемалар ханнактарын туһунан иһиниһэрдэ.

Советскай Союз эйэ, аан дойдута куттал суох буолуутугар туһаайылыы, быт сорунуулаах тас политическай күрөүгэр агрессивнай империалистической күүстөр политикалара утары турар. Ити политика аан дойдутаагы быһыы-майы ытыгырхайыстын олус кутталлаах төрүтүнэн буолар.

ССКП Киин Комитета, Советскай правительство, киин бэйгэтээтэ А. А. Громыко, биһиги государствобыт аан дойдутаагы балаһыанньатын бөйүөнү аадаллар. ССКП уонна Советскай государство көлөр да өтүгөр, сир үрдүгэр эйиэ харыстаан хаалларар туһугар бэйэлэригэр тутулуктаагы барытын оңоруохтара.

Ити кэнниттэн сессияга аан дойдутаагы балаһыанньа уонна Советскай Союз тас политикатын туһунан боппуруоска кэпсэтинлэр саваланнылар.

МОСКВА. (ССТА). Бэс ыйын 16 күнүгэр Союз Советын уонна Национальностар Советтарын киһиһэни холбоһуктаах мунньахтарыгар аан дойдутаагы балаһыанньа уонна Советскай Союз тас политикатын туһунан боппуруоһу дьүүлэлэни түмүктэннэ.

Депутаттар биир санаанан ССРС правительствога ССКП уонна Советскай государство ленинскэй тас политикатын нурстарын практической-дым олоххо киллэриниһэтигэр үлэтин бүүс-бүтүннүү уонна толору биһирэп ССРС Верховнай Советын уураадын ылынылар.

«Ула коллективтарын уонна кинилэр предпринимателары, учреждениялар, тэрилтэлэри салайыыга оруолларын үрдэтти туһунан ССРС Союзунун бырайыагы туһунан» дакылааты ССРС Министрларын Советын Председателин бастакы солбуйааччы депутат Г. А. Алиев өгөрдө.

Бу законодательнай акт, диэтэ дэҥэлээтигэр, сүүрүн политическай, экономической уонна социальнай суолталаах докумуон. Манна саҥа тутул общественнай практикага коллективнааы улам ордуу киһиһи олохтооһун ленинскэй идеялар түмүдлэп көрдөрүллэлэ (Бүүүүтүн 2-с стр. көр).

(Бүтүүтэ. Иннин
1 стр. көр).

А. ДОРОФЕЕВ.
района, инспектора.

Бүтэйдээhin—үүнүүнү ылы мэктиэтэ

Өрбүүн саямалары самалы ташыны бийлэл хэлбэрчлэлдэр да хылагс болдооххо ыгтан бүтүрдэлэр. Самал батгаан уонна сымэни кытары талы уустук састаантаах минеральный уобурдуу — аммофост кылырлалэн бурдук тахсыта билингитэ бэрэ көхтөөх, пиялутка сүрүн сылытар үүсүмүк ылаага аралы үскөтөр.

Ону сүүдү тэнсэнтэгээр, талбыг отутуган кин-
дэн эхлэхинээс үзүү хөбистөрнөгтөн Эрэлээхтик
Этэн эрэ аргатчылыага. Билырынн оройуон
үрдүгүн билиныагыры сүүдү маасабайдык тэнсөн
1000-тан тахса гектар үүнүүгүтөн ытынытын
сөгүбүнүгү. Содооненка 300 гектардаах ыны
гектары ахыттан 1-дин эрэ центнер үүнүү хө-
мөсүдүгү.

Нийслэл ний хатгалзар кутгаллаах. Бу күүнээрэ байнгынээр бүтэйдэрин сабынга үрдүх үүнүү асар хамарын арайлах үдэһитэрэ бэйэлэрэ эрэ сэлдэлээр. Ол үүнүүгэр улахан бгыларым тагыста. Чудалчы сэлсэлэһэтин тулатыр үс совхоз арайлын бүтэйн тууруу уйна аромүөнээһинитэ улахан кээһэйдэрх үгэни эрэйэр кээг массингара күү бүтүүнүгэр днэри анаага сыталар, элбөх ту-наах кэмүе туорах бастакы үүнүстэринэ эрһинбэт айна үлүү тэһээр.

Онон нуруот доторнайдарын бу хүндэрдээрн
дээр бочуулаах зоруктарынан үүнүүнү тэбиста-
ринин утары сорунуулаахтык охсууу буолуох-
таах. Өрөмүөнүмэтэх бүтэй, сабыллыбатан аан,
ынах сүүнү уониз сылгы үөрэ бааһынада кири-
тин биэр да тубалтатэ кинилэр кыраҕы харахта-
рын дамыттан таһаарыллыа суохтаах. Нуруот до-
зорнайдары киллөрөр сигналларыгар сөхкөстөр са-
лайнааччылар сунал дыһаллары ылар буруй-
таахтары эппиэхтэ талдан иһиэхтээхтөр.

А. ФИЛИПОВ,
народный хонтуруул оройуоннаабы комитетын
председателя.

БАРЫГЫЛДЫТАН ТУТУУ СОДУЛА

Эрийнх Эрстийнх ца-
тланг савкоо кийн унааг
батыгар — Дирингэ би-
ийн муус устарга 3
мизеталзх баанньх ту-
туулан үлзэг нилээрл-
дэгбтэ. Он гынан бар-
сотору буулаат сууна
хестор уонна котелнай
муосталара нэдэйн тос-
тоталаабытара. Баан-
ньх сабылаабыта.

Кипрбиз сигналларг
слюфан жареднай кон
туруол оройуоннаары ко
митета итинн борабиэр
кэлээтэ. Онно көстүбүтү
нэн уонна совхоз стап

Шай прораба Маркоз Д. С. бичварчлалын, баал-
ныг уонна көсөлөн,
бетон муосталар арыг-
тах боростуей баалка-
ларга гүдирлигилбэтэр
баалкалар уйуутара уон-
на бетон муоста ичинин
аһаран сирн ириэринтэ
уеуоттамматалар. Чугас-
сылтар ирбэт тогу харыс-
таан муоста анылган 10
см халыгтаах гравий,
куппууттар, ол үрдүнэн
иһи хос тоди талтээн
баран 1 метр халыгтаах
бөүрү куппууттар. Баалка-
лар олгу уйбаталар.

Народный контурдуу «Чурапчы» совхоз Артыл-
лах отделенгетиндиги
группылар И.Д. Кален-
кин ковулашынны
рейдатар, боребарекул
балаанноохтык ысты-
малар.

Сотгоруудагытга отделе-
ние беккыматыгар (кла-
доурик А. И. Барашкова)
ыктылыгыт рейдо ыраак-
тан үтүс ороскуотунан
талаан кылыт комби-
корму ыкты-токуу, то-
бескыри баарыт арылда

СНИМОККА: Группы председатели колбуйвачы Иван Дмитриевич Кузнецкин уопараттаах реппыа.

II. Ожогешникова фотот.

Сэбиздисэй
тобо
уһулунна

«Сыга олох» кийизт редакциятыгар «Тымныы сүрөхтөр» диил тебелөөх критический сүрук киирбита. Оһио интернат-оскуола остолобуйаа мелтохтуйуулалирини туһунан сүрудлубута. Сүрук, хаһыакка бачыттааммыа эра, народнай контуруул еройуонаадыа комитетин көрүүтүгэр ытыаллыбыта.

Сотрудничая с комитет сурун сунгунан остолубуйга лалтылшыбыт бэрэбинэриэ түмүгүн көрдө.

Остолобуойга бородууктаа бэлэрин уонна ороскуоттааһын баардаа түгүүлүбүтүк, Интернат-оскуола фельдшерэ менэону күүнүнэ оноруохтаах абалыныһын таларбото, омон остолобуой сыйбардаскайа бэйэтэ бэлэринин нэдиэлэ устатыгар оноро сылдьыбыт. Онуоха төһө бородуукта ороскуотталаара нигинин да контуруолламматах. Бүдүүдэлэр көрүгүнэрэ уларытбаттар, үрүн ас солохтик бөрүлэр.

Үлэлхннр усулуобуйа
адьас мөхтөхтүк та-
риалибит. остолобуой
санитарнай турута кор-
добулаэ ханан да. ап-
пнэттээбэт, кыймылн
олус тымнылар, элек-
троприбордлар үлэлэ-
бэт буоланилар аһы эр-
гэ киртннччэ олохко
астыаллар, пннт-ко-
муос тнннбэт.

Балаһынның итин-
ниги билә-көре сың-
дан руйпо бырабыл-
дыныңта да, оскую-
далар администрация-
лара да көннөрө сөп-
сөх дызһаллары ыд-
ыстаттар.

Комитет үзетигэр апарганаһына суох сыйлаһынаһааһын, коллектив септөөхтү үлэлиирин хааччыйба- тын иһин Дмитрие- ва Д. И. остолобой сибидисейин обьекти- ниттан боскоһото. О- тодобуойга үөрэнэ- чиллэри аһатыыга хи- туруолу олохтооботох- тору, үлэтир уу- дуобууна тэрийбэтэх- тария иһин интернат- оскуола директоругар Постников К. С. уонна оло спорттивнай оскуо- латын директоругар Решетников И. И. быы- габар берилинэ уонна остолобой үлэтин төр- дүтүн тупсарар дьа- Һаллары ылаалларыгар соруулахтатна.

Үерөнзөгчилэр айм-
лаагтарын төрийнхө
контуруулу нөлтөншү-
түн аймн райпотреб-
цество бырабыдын-
ныатын председател
Монастырева Н И
ийнзы отчулуунна.

ҮЛЭХИТТЭР
СУРУКТАРЫГАР
—БОЛЖОМТОНУ

Эн-үүт комбинаты-
тар үзэһинтэртэн ки-
рэр эһинтэри сайнабы-
ланиншалары уонна
үтүүүлэри кытары үлэ-
стүрүтүп Һародний кон-
туруп оройуоннаагы
комитетынан ытыл-
лыбат бэрэбэркэ эл-
бэх итэҕастэр, көтү-
түүлэр баалларын
айыллалар.

Киирээр суруктары
регистрациялаһыр су-
рунал, өссө 1980 сыл-
тан олохтоммут арза-
ны, утумнактык доло-
рулазбатар. Ол кур-
дук, дасыт сылга
бара-суроо 5 сурук
киирбит курдук көр-
үүрүллүбүт. Дыңгэр,
иштинөөр лаппа ал-
бых сурук киирбит
регистрациялаһмат а х
Холобур, быыл 4 су-
рук киирбит рети-
рациялаһмат сытал

Гражданлары при-
емнарын олохтоммо-
тох Онуоха аналлаз
турниал даваны суох.
Народнай контуруол
комитети, бу бангу
туору дууллаллан ба-
ран, комбинат дирек-
тори С. Д. Макаров та-
аарыллыбыт итээсэ
ири туоратарга эрон
тиринитин болдомтор
маха итинэнэ гражд-
аннар этимэлэрин
сайбыдыллыыларга т-
уонун үтүүүлэрин кы-
тыгы улууна түһсө-
нө мопсуубаз.

Н АРОДНАЙ контуруол группалара уонна постар мизэстэ олохтоох партийнай тэрилтэлэр сэдэллэлэринэн үлэлииллэр. Кинилэр сэдэллэлэри сорууктара, үлэлэрин хайысхата государство интэриэстэринтэн, туһааннаах коллективтар производстволарын характердарыттан үөскөөн тахсаллар. Норуот дозорнай дара, «ССРС-ка народнай контуруол туһунаа» Союзон үһүс ыстатыйатыгар ыйылларын курдук бастаан туран, партийнай органныр директиваларын, советскай сокуоннары, правительство уураахтарын, государственнай былааннарны уонна соруудахтары толорууну чуоллаан, туһааннаах коллективтар хаһайыстыбнай үлэлэрин хаалыттын, материальнай-техническэй кыахтары туһаныы туругун кыраадык нэһэн көрүүхтээхтэр. Группалар уонна постар, кинилэр активистара, байлаларын коллективтарыгар, хаа биридин рабочай мизэстэ баар балаһыанньаны үчүгэйдик билэн туран, мизэстэри уонна алдастары түргэнник туоратыттан кыаллаһар өббөһүнэстээхтэр.

Тутар тарихтаһардаһың
Ғуиналар уонна постар
сүгөн болуомтоһорун ой.

Беттары уюнна производ-
ственной кызматлары кэ-
минтер үлөзө киллерингэ,
тутуу себестомнайы
наматтыгыга, үлө оңорум-
тотун үрдэтингэ, техни-
каның, механизмнары ую-
на матырынааллары кө-
дүүүстээхтик туһаныгыга,
түтүр-танар үлөдөр хаа

◆ Актив кэтэхтэн оскуолата ◆
ГРУППАЛАР, ПОСТАР
ҮЛЭЛЭРИН
СҮРҮН ХАЙЫСХАЛАРА

чыстыбеларын тутсарымы-
га үүрүктөрдү.

Эргээн уонна общест-
венная абылык пред-
приятисхарыгар дозор-
найдар розничная табаар
эргикрин быланнарын
толоруу, эргээн прогрес-
сивнай ньымаларын олох-
тоһон, наймалланньон
хааччыны културатын
үрдэтин, аты-эргээн бы-
рыбылаларын кытаанах-
тык тутуһуу, государств-
ственной, кооперативнай
бас билэргэ харыстабыл-
лахтын соһуунаһын,
о д.а. боттуруостарга
ордук дьайыһан үлэ-
лэхтээхтэр.

Норуот кырааы харах-
тинхтара олоһу-дьаһааы
дйааччыныы зйтэтитор
партия уонна правитель-

түгш б. салгааны оро көтөрүүтэ, нэбилээннээдэ аяанту оюургу кэжээйи илээтэнтэ уосна халчыс-тыбатам түгээрһына бэ-лиэтэрбэт дааһалдара олоххо кэиримэлэри утумнахтын контуруол-гохтоохтар.

Производство резерва-

эрийн архийны, үлэ, материалтай уонна үп ресурсаларын кодүүстэхтэ туһаны, үлэ уонна государствнай дансон пиэлиэниэ ээһини, хааайыстыбаннай суол буолууну, общественнай байы-дуолу ыскайдааһыны, волонитаны, бюрократизмы, государствны адьыкнааһыны, социалистическай бас бидитэ суудуһыны утары ахсаабанна охсуһуу — народнай хонтуруол группаларын уонна постарыларын активистарын улахан суолталаах соругтара. Бу хонтуруостары сүрүн группаларга сотордор уонна комиссиялар төрүттээхтэхтэр.

[illegible]

ИХОВ
МЕТОДИЧЕСКАЯ
КАБИНЕТА,

түгээлээр.
Отделение салалтат
үлэвнэтэр эппиэтүнэстэ-
рин үрдэтэрэ нзада.
Г. ЕГАСОВ,

түн ийин райпотребко-
щество барыбыдыан-
натын председател
Монастырев Н. И
ийы отолулуна.

Соловьевна «Сирданга» фермаларыга сүеһүгә эби аһалыҡ кетә-кетә оҫоһулар, ынахтар ыамнара кетер хонор түбәлтә.

Үүт үөтэлээбэт, привес улааппат

